

KORSZAKVÁLTÁS A HELYSZÍNI GYORSDIAGNOSZTIKÁBAN

Bevezetés

A rendészeti tudományok terén fontos szerepe van a rendészeti tevékenységet segítő technikai eljárásoknak is, melyek közül e tanulmányunkban az emberi biológiai mintavétel és gyorsdiagnosztika XXI. századi lehetőségeit és hazai bevezetésének időszerűségét mutatjuk be. A módszer nemcsak gyors, könnyen kezelhető, hanem rendkívül költségtakarékos megoldást is kíván a jogszerű rendészeti eljárások megalapozásához, segítve ezzel a Határőrség, a Rendőrség, a vámügyi szervek és a büntetés-végrehajtási szervezet alá tartozó rendszerek napi munkáját.

A biológiai mintavétel és vizsgálati területei

Az IMPACT® Test System vizsgálati területei:

- Kábítószeres, pszichotróp hatású anyagok és az alkohol kvalitatív (igen/nem) jellegű egyidejű analízise;
  - Klinikai kémiai gyors vizsgálatok elvégzése;
  - Terápiás gyógyszer ellenőrzés (TDM).
- A mintavétel:
- Egyedül álló technikai megoldás;
  - Higénikus;
  - Zárt rendszerűvé teszi a mintavétel útvonalát a donor és az analizátor között;
  - Kiiktatja a minta szállítását a laborba;
  - Non-invazív mintavételezést valósít meg;
  - Minimális mintavétel igény: 250 µl;
  - Automatikusan ellenőrzi a minta mennyiséget.

Nyálmintából számos módszerrel és reagenssel lehet kimutatni különböző anyagokat, amelyek eddigi elterjedését a nehézkesség, a vérértékekkel való összevethetőség és a dokumentálhatóság hiányosságai, valamint a magas költségek akadályozták. A most bemutatott módszer és rendszer a világ számos országában jelentett áttörést a helyszíni gyorsdiagnosztikában, megkönnyítve az eljáró hatóságok munkáját. Az elmúlt három évtized gyakorlati tapasztalatai alapján az igazságügyi toxikológiai analízis dinamikus fejlődésen ment keresztül. A fejlődést rendkívüli mértékben befolyásolta az a tény, hogy a '80-as évek végétől, illetve a '90-es évek elejétől exponenciális mértékben számítani kellett az illegális kábítószer fogyasztással.

Feladatunk volt, hogy az adott időben az Országos Igazságügyi Toxikológiai Intézet (OITI) felkészülve várja az előbbieken említett esetszám növekedését. A megújulás első hulláma napjainkban lezárult. Az intézet standard vizsgálati módszerekkel, megfelelő érzékenységű analitikai műszerekkel, illetve felkészült kiszolgáló, feladatot ellátó személyi

állománnyal rendelkezik. A fejlesztés iránya az OITI 1. sz. módszertani levele alapján fogalmazható meg, valamint annak szellemében értékelhető. Ez a célirányú fejlesztés az EU kívánalmaknak is megfelelt.

Az utóbbi időben (elmúlt öt évben) az EU országok nem csak a kábítószer fogyasztás tényének megállapítására, hanem a cselekvőképesség meghatározhatóságára is hangsúlyt helyeztek. Az úgynevezett „Road-Site-Testing I.” (ROSITA I.) [közúti ellenőrző program I.] keretében az Európai Unió laboratóriumok kidolgozták azokat a vérszint limitértékeket, amelyek a cselekvőképesség megállapításának mértékéül szolgálnak.

A közúti ellenőrző programba bevont testnedv (vérminta) vételezése azonban számos nehézséget okozott az eljáró rendőrhatalóságok és más bűnüldöző szervek számára. Ennek megfelelően az EU kutatói a nyál mintavételi lehetősége, a vér/nyál hatóanyag korreláció kiszámítása, és a mérések kivitelezhetősége felé fordultak. (ROSITA II.)

Célkitűzés:

A nyálminta analízise felkínálja a gyorsaságot, könnyen kezelhetőséget és egyben költségtakarékos megoldást is jelent. Segítséget nyújt a jogszerű rendészeti eljárások megalapozásához, pontosítva ezzel a Határőrség, a Rendőrség, a vámügyi szervek és a büntetés-végrehajtási szervezet alá tartozó rendszerek napi munkáját.

Figyelmünk elsősorban az IMPACT® Saliva Test System analízátorra esett. Az irodalmi adatok szerint ennek az eszköznek a használata lehetővé teszi, hogy nyálmintából számos módszerrel és reagenssel lehessen kimutatni különböző anyagokat, amelyek eddigi elterjedését a nehézkesség, a vérértékekkel való összevethetőség és a dokumentálhatóság hiányosságai, valamint a magas költségek akadályozták.

A munkánkba bevonni kívánt analízátor, olyan mérőeszköz, amelynek megjelenése a hazai körülmények mellett kívánatos, különös tekintettel, hogy hazánk déli, dél-keleti határait a Schengeni előírásoknak is meg kell feleltetni. A világ számos országában már használt eszköz áttörést jelentett a helyszíni gyorsdiagnosztikában, megkönnyítve az eljáró hatóságok munkáját (Ld. Az alábbi ábrát).

